

PCHEŁKA RZEPAKOWA

- *Psylliodes chrysocephala* L.

1 Systematyka

Typ:	Stawonogi - Arthropoda
Gromada:	Owady - Insecta
Rząd:	Chrząszcze - Coleoptera
Rodzina:	Stonkowate - Chrysomelidae
Gatunek:	Pchełka rzepakowa - <i>Psylliodes chrysocephala</i> L.

2 Biologia

Jesienią, na młodych roślinach rzepaku pojawiają się dorosłe chrząszcze. Samice składają jaja w glebie przy roślinach na głębokości 1-2 cm. Jedna samica może złożyć do 800 jaj. Przy korzystnych warunkach pogodowych (bardzo łagodna zima – ponad +5°C) składanie jaj może się odbywać przez całą zimę. Wylęgłe larwy przechodzą na rośliny i wgryzają się do głównych nerwów liści i ogonków liściowych. Żerują aż do wiosny wewnątrz roślin przedostając się do pędów lub liścia sercowego. Od końca kwietnia do początku czerwca opuszczają rzepak i przepoczwarzają się w glebie. Chrząszcze przez krótki okres żerują po czym zapadają w letnią diapauzę. Jesienią pojawiają się na młodych roślinach rzepaku. Pchełka rzepakowa wykształca tylko jedno pokolenie rocznie.

Roślinami żywicielskimi oprócz rzepaku są przede wszystkim uprawne rośliny krzyżowe: kapusta, brokuł, brukiew, rzepa ścierniskowa, jak też liczne krzyżowe dziko rosnące: gorczyca polna, rzodkiew świrzepa i tobołki polne.

3 Opis gatunku

Chrząszcz pchełki rzepakowej jest największy spośród pchełek występujących na rzepakach. Dorosły osobnik ma długość 3-4 mm, barwę czarnoniebieską lub czarnozieloną z metalicznym połyskiem, jest podłużnie owalny. Głowa czułki i nogi są częściowo brunatnoczerwone (Fot.1).

Larwa jest brudnobiała, długości 6-7 mm, z ciemnobrązową głową i 3 parami odnóży na tułowiu. Na ostatnim segmencie ciała znajdują się dwa skierowane do góry kolce. Larwa pokryta jest ciemnymi plamkami i szorstkowanym owłosieniem.

4 Opis uszkodzeń

Typowymi objawami żerowania chrząszczy pchełki rzepakowej jesienią są widoczne na liścieniach i liściach wygryzione otwory i szkieletowanie liści. Bardzo duża liczebność populacji powoduje, że liście mogą zostać sitowato podziurawione (Fot.2). Znaczne zmniejszenie powierzchni asymilacyjnej może być przyczyną zamierania młodych roślin. Jednak bardziej znaczący jest minujący żer larw, które drążą korytarze w ogonkach liściowych, nerwach liściowych oraz pędach (Fot.3).

Żer larw ma wpływ na zimowanie rzepaku, ponieważ uszkodzone rośliny łatwiej przemarzają. Ponadto rośliny uszkodzone przez larwy są często porażane przez suchą zgniliznę kapustnych.

5 Metodyka obserwacji – sygnalizacja terminu zabiegu

Od wschodów rzepaku ozimego (faza rozwojowa w skali BBCH 1/10) należy prowadzić systematyczne kontrole. W celu stwierdzenia występowania oraz oceny liczebności chrząszczy analizuje się w różnych punktach pola, wybierając po 1 m bieżącym rzędu roślin i liczy chrząszcze, a następnie oblicza liczbę chrząszczy na 1 roślinę. Ogółem, w zależności od wielkości pola analizę przeprowadza się w 10 do 15 punktach.

6 Progi ekonomicznej szkodliwości oraz terminy zabiegów ochrony roślin

Wartością progową do zwalczania pchełki rzepakowej podczas wschodów rzepaku są 3 chrząszcze na 1 mb lub 1-2 larwy na 1 roślinę.

7 Ocena szkodliwości

Obserwacje należy przeprowadzić późną jesienią (I połowa listopada) na rzepaku ozimym. Do analizy pobieramy losowo w różnych punktach po 25 liści z ogonkami, ogółem w zależności od wielkości plantacji od 100 do 150 sztuk. Na plantacjach powyżej 2 ha należy zwiększyć liczbę punktów o 1 na każdy następny hektar. Ogonki liściowe rozcina się wzdłuż badając obecność larw pchełki. Następnie oblicza się procent uszkodzonych liści.

Fot. 1. Pchełka rzepakowa - chrząszcz

Fot. 2. Wygryzione otwory i szkieletowanie liści w wyniku żerowania pchełki rzepakowej

Fot. 3. Szkody spowodowane przez pchełkę rzepakową: uszkodzone zwisające ogonki liściowe